

A TANÁCS 2008/314/KKBP EGYÜTTES FELLÉPÉSE

(2008. április 14.)

a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 14. cikkére,

mivel:

- (1) 2003. december 12-én az Európai Tanács elfogadta a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégiát, amelynek III. fejezete tartalmazza azon intézkedések listáját, amelyeket mind az EU-n belül, mind harmadik országokban meg kell tenni az ilyen elterjedés leküzdésére.
- (2) Az EU ezt a stratégiát aktívan végrehajtja, és érvényt szerez a III. fejezetében felsorolt intézkedéseknek, elsősorban a multilaterális intézmények – úgy mint a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) – által irányított egyedi projektek támogatására felszabadított pénzügyi források biztosításával.
- (3) A Tanács 2003. november 17-én elfogadta a tömegpusztító fegyverek és a hordozóeszközök elterjedésének megakadályozásáról szóló többoldalú megállapodások egyetemessé tételéről és megerősítéséről szóló 2003/805/KKBP közös álláspontot⁽¹⁾. Az a közös álláspont többek között a NAÜ átfogó biztosítéki megállapodások és kiegészítő jegyzőkönyvek megkötésének ösztönzésére szólít fel, valamint kötelezi az EU-t, hogy törekedjen arra, hogy a kiegészítő jegyzőkönyvek és az átfogó biztosítéki megállapodások a NAÜ ellenőrzési rendszer előírásaivá váljanak.
- (4) 2004. május 17-én a Tanács elfogadta a NAÜ tevékenységeinek a Nukleáris Biztonsági Alap keretében és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról szóló 2004/495/KKBP együttes fellépést⁽²⁾.
- (5) 2005. július 18-án a Tanács elfogadta a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról szóló 2005/574/KKBP együttes fellépést⁽³⁾.
- (6) 2006. június 12-én a Tanács elfogadta a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról szóló 2006/418/KKBP együttes fellépést⁽⁴⁾.
- (7) A Tanács 2003. december 22-én elfogadta a nagy aktivitású zárt sugárforrások és a gazdátlan sugárforrások ellenőrzéséről szóló 2003/122/Euratom irányelvet⁽⁵⁾. Az EU részéről a nagy aktivitású sugárforrások ellenőrzésének valamennyi harmadik országban való megerősítése – a G8-ak sugárforrások biztosításáról szóló nyilatkozatának és cselekvési tervének megfelelően – továbbra is fontos követendő célkitűzés marad.
- (8) 2005 júliusában a részes államok és az Európai Atomenergia-közösség konszenzussal megállapodott a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény (CPPNM) módosításáról annak érdekében, hogy kiterjessze annak hatályát a békés célú belföldi felhasználású, tárolás, valamint szállítás alatt álló nukleáris anyagokra és létesítményekre, és hogy megkövetelje a részes államoktól az ezzel kapcsolatos jogsértések büntetőjogi szankcionálását.
- (9) 2005 szeptemberében az atomterrorizmus megelőzéséről szóló nemzetközi egyezményt (atomterrorizmus-egyezmény) megnyitották aláírásra. Amint hatályba lép, kötelezni fogja a részes államokat jogszabályok alkalmazására az ilyen jogsértések bűncselekményként való kezelése érdekében.
- (10) A NAÜ a (3)–(9) preambulumbekzdésben meghatározottakkal megegyező célkitűzések elérésére törekszik. Ez a NAÜ Nukleáris Biztonsági Alapjába befizetett önkéntes hozzájárulásokkal finanszírozott Nukleáris Biztonsági Terv végrehajtása keretében történik,

ELFOGADTA EZT AZ EGYÜTTES FELLÉPÉST:

I. cikk

(1) A tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia bizonyos elemeinek azonnali és gyakorlati végrehajtása érdekében az EU támogatja a NAÜ nukleáris biztonság és ellenőrzés keretében folytatott tevékenységeit, az alábbi célkitűzések elérése érdekében:

- a) az elterjedés elleni és nukleáris biztonsági nemzetközi jogi eszközök – beleértve az átfogó biztosítéki egyezményeket és a kiegészítő jegyzőkönyvet – egyetemessé tételére való törekvés;

⁽¹⁾ HL L 302., 2003.11.20., 34. o.⁽²⁾ HL L 182., 2004.5.19., 46. o.⁽³⁾ HL L 193., 2005.7.23., 44. o.⁽⁴⁾ HL L 165., 2006.6.17., 20. o.⁽⁵⁾ HL L 346., 2003.12.31., 57. o.

b) az elterjedésérzékeny anyagok és berendezések védelmének, valamint a megfelelő technológiának a fejlesztése, és jogalkotási és szabályozási segítség nyújtása a nukleáris biztonság és biztosítékok terén;

c) a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok tiltott kereskedelme felderítésének és az arra való reagálásnak a megerősítése.

(2) Az EU-stratégia intézkedéseinek megfelelő NAÜ-projektek azok a projektek, amelyek célja:

a) a nukleáris biztonsággal és ellenőrzéssel kapcsolatos, vonatkozó nemzetközi jogi eszközök – többek között az átfogó biztosítéki megállapodások és a kiegészítő jegyzőkönyv – végrehajtására szolgáló nemzeti jogalkotási és szabályozási infrastruktúrák megerősítése;

b) az államok támogatása a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok biztonságának és ellenőrzésének megerősítésében;

c) az egyes államoknak a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok tiltott kereskedelme felderítésére és az arra való reagálásra irányuló képességeinek megerősítése.

Ezek a projektek egy szakértői csoport által végzett kezdeti értékelést követően azokban az országokban kerülnek megvalósításra, amelyek ezeken a területeken támogatásra szorulnak.

A fenti projektek részletes leírása a mellékletben található.

2. cikk

(1) Az elnökség, amelynek munkáját a Tanács főtitkára/a Közös kül- és biztonságpolitika főképviselője segíti, felelős ezen együttes fellépés végrehajtásáért. A Bizottság teljes mértékben együttműködik az elnökséggel ez irányú munkájában.

(2) Az 1. cikk (2) bekezdésében említett projekteket a NAÜ valósítja meg. Feladatát az elnökséget segítő főtitkár/főképviselő ellenőrzése alatt hajtja végre. A főtitkár/főképviselő ebből a célból megkötöti a szükséges megállapodásokat a NAÜ-vel.

(3) Az elnökség, a főtitkár/főképviselő és a Bizottság saját hatáskörüknek megfelelően rendszeresen tájékoztatják egymást a projektekről.

3. cikk

(1) Az 1. cikk (2) bekezdésében említett projektek végrehajtását szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 7 703 000 EUR.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott összeggel finanszírozott kiadásokat az Európai Közösségek általános költségvetésére vonatkozó közösségi eljárások és szabályok szerint kezelik.

(3) A (2) bekezdésében említett kiadások megfelelő kezelését a Bizottság felügyeli, és a kiadások támogatás formájában való szulnak meg. Ebből a célból a Bizottság finanszírozási megállapodást köt a NAÜ-vel. A megállapodás rendelkezik arról, hogy a NAÜ-nek – a hozzájárulás nagyságának megfelelően – biztosítania kell az EU-hozzájárulás láthatóságát.

(4) A Bizottság ezen együttes fellépés hatálybalépését követően a (3) bekezdésben említett finanszírozási megállapodás mihamarabbi megkötésére törekszik. A Bizottság tájékoztatja a Tanácsot az ezen eljárás során felmerülő nehézségekről és a finanszírozási megállapodás megkötésének időpontjáról.

4. cikk

Az elnökség, amelynek munkáját a főtitkár/főképviselő segíti, ezen együttes fellépés végrehajtásáról jelentést tesz a Tanácsnak a NAÜ által készített rendszeres beszámolók alapján. Ezek a jelentések képezik majd a tanácsi értékelés alapját. A Bizottság teljes mértékben együttműködik az elnökséggel ez irányú munkájában. Információkat szolgáltat ezen együttes fellépés végrehajtásának pénzügyi vonatkozásairól.

5. cikk

Ez az együttes fellépés az elfogadásának napján lép hatályba.

Ez az együttes fellépés hatályát veszti a Bizottság és a NAÜ közötti finanszírozási megállapodás megkötésének dátumát követő 15 hónappal vagy 2009. április 14-én, ha ezen időpont előtt nem került sor finanszírozási megállapodás megkötésére.

6. cikk

Ezt az együttes fellépést az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ki kell hirdetni.

Kelt Luxembourgban, 2008. április 14-én.

a Tanács részéről

az elnök

I. JARC

MELLÉKLET

A NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatása

1. Leírás

Az elmúlt években semmi jele nem mutatkozott annak, hogy csökkenne az EU-tagállamokban és máshol elkövetett terrorcselekmények száma. A nemzetközi közösség különböző fórumokon elismerte, hogy a nukleáris vagy egyéb radioaktív anyaggal elkövetett sikeres nukleáris terrortámadás kockázata továbbra is magas. Emellett a – többek között különösen érzékeny nukleáris anyagokkal való – illegális kereskedelemről szóló, nemrégiben kiadott jelentések alábecsülték annak a továbbra is fennálló veszélyét, hogy a terroristák hozzájuthatnak ilyen anyagokhoz.

A nemzetközi közösség határozottan reagált ezekre a fenyegetésekre, és több olyan kezdeményezést is tett, amelynek célja a nukleáris vagy egyéb radioaktív anyagok bűnözők és terroristák kezébe kerülésének megakadályozása. „A nukleáris biztonság megerősítése az ázsiai országokban” című, 2006 novemberében Tokióban tartott szemináriumon különösen az ázsiai helyzetre hívták fel a figyelmet, és felkérték a NAÜ-t, hogy erősítse meg az együttműködést a térség államaival annak érdekében, hogy a nemzeti joghatóság alá tartozó minden nukleáris és egyéb radioaktív anyag tekintetében elfogadható, a hatályban lévő nemzeti rendszereknek és funkcióknak megfelelő biztonsági szintet biztosítsanak. A nemzetközi erőfeszítéseknek újabb lendületet adott a 2006 júliusában elindított „globális kezdeményezés a nukleáris terrorizmus leküzdésére”.

A NAÜ ellenőrzése továbbra is elengedhetetlen a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozása jegyében vállalt feladatok tekintetében és a nukleáris anyagok békés célú felhasználásának előmozdítása céljából az államok közötti bizalom kialakításához.

A közelmúltban nemzetközi téren tapasztalt fejleményeknek köszönhetően új és megerősített, a nukleáris biztonság és ellenőrzés szempontjából releváns nemzetközi jogi eszközök születtek. 2005 júliusában a részes államok elfogadták a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény módosítását. 2005 szeptemberében az atomterrorizmus megelőzéséről szóló nemzetközi egyezményt megnyitották aláírásra. 2004 áprilisában pedig az ENSZ Biztonsági Tanácsa elfogadta a tömegpusztító fegyverekről és a nem állami szereplőkről szóló 1540 (2004) határozatot. Az 1373 (2001) ENSZ BT-határozat felhívja valamennyi államot, hogy a lehető legkorábban csatlakozzon a terrorizmussal kapcsolatos, vonatkozó nemzetközi egyezményekhez és jegyzőkönyvekhez.

Mostanáig több mint 80 állam tett politikai kötelezettségvállalást a sugárforrások biztonságáról és védelméről szóló magatartási kódex végrehajtására ⁽¹⁾. Ezen túlmenően 2005-ben a NAÜ Közgyűlése és Kormányzótanácsa több, a NAÜ biztosítéki rendszerének megerősítésére irányuló állásfoglalást és határozatot is elfogadott ⁽²⁾.

Ezen nemzetközi jogi eszközöknek az államok általi végrehajtását jelentősen megkönnyítheti – részben – a NAÜ 2006–2009-es Nukleáris Biztonsági Terve révén nyújtott támogatás, amely tervet a NAÜ Kormányzótanácsa 2005 szeptemberében hagyta jóvá ⁽³⁾. Ez az atomterrorizmus elleni védelemre irányuló 2003–2005-ös tevékenységi terv ⁽⁴⁾ folytatása. A Nukleáris Biztonsági Terv három tevékenységi területet ölel fel: 1. A szükségletek felmérése, elemzése és koordinációja, 2. Megelőzés, valamint 3. Felderítés és reagálás. Tartalmaz továbbá egy, „A nukleáris biztonságot támogató tevékenységek” című részt is, amelyben olyan tevékenységek szerepelnek, melyeket eredetileg biztonsági és biztosítéki célkitűzéseik alapján határoztak meg, de a nukleáris biztonságához való fontos hozzájárulásukat is elismerik.

A NAÜ által végrehajtott nemzetközi biztosítékok kulcsfontosságú eszközként szolgálnak annak ellenőrzésében, hogy a tagállamok teljesítették-e a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásával kapcsolatban tett konkrét kötelezettségvállalásait. Különösen fontos a NAÜ-vel kötött átfogó biztosítéki egyezmény, és adott esetben a kiegészítő jegyzőkönyv végrehajtásához szükséges nemzeti jogszabályok megléte ⁽⁵⁾. A végrehajtáshoz szükséges, hogy az ilyen megállapodások valamennyi részes állama rendelkezzen a nukleáris anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének hatékony állami rendszerével (SSAC). 2005 szeptemberében a NAÜ Kormányzótanácsa kérte, hogy a NAÜ titkársága hozzáférhető források révén nyújtson segítséget az SSAC-k létrehozásában és fenntartásában azon államoknak – beleértve azokat is, amelyek nem tagjai az Ügynökségnek –, amelyeknek az átfogó biztosítéki egyezményét kis mennyiségekre vonatkozó jegyzőkönyv egészíti ki.

⁽¹⁾ GOV/2003/49-GC(47)/9 Ezenkívül az alábbi dokumentum: „Intézkedések a nukleáris, sugár- és szállítási biztonság, illetve a hulladékgazdálkodás területén folyó nemzetközi együttműködés megerősítésére: a sugárforrások ellenőrzésére irányuló hatékony és fenntartható nemzeti szabályozási infrastruktúra előmozdítása” (GOV/2004/52-GC(48)/15) tartalmaz NAÜ-EU közötti, a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia keretében folyó együttműködésre vonatkozó részeket. E tevékenységeket a NAÜ 2006–2009-es Nukleáris Biztonsági Tervének „A nukleáris biztonságot támogató tevékenységek” című része is tükrözi.

⁽²⁾ 2005 szeptemberében a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) Kormányzótanácsa úgy határozott, hogy a biztosítéki rendszer megerősítése érdekében az atomsorompó-szerződés biztosítéki egyezményei úgynevezett „kis mennyiségekre vonatkozó jegyzőkönyvnek” (SQP) az Ügynökség biztosítéki rendszere részének kell maradnia a szabványszöveg módosítása és az SQP-kritériumokban eszközölt változtatások mellett; a NAÜ Közgyűlése 2005-ben elfogadott egy állásfoglalást, amelyben megjegyezte többek között, hogy az olyan államok esetében, amelyeknél az átfogó biztosítéki egyezményt hatályos kiegészítő jegyzőkönyv is kíséri, ezen intézkedések az adott állam megemelt ellenőrzési szintjét jelzik.

⁽³⁾ GOV/2005/50-GC(49)/17

⁽⁴⁾ GOV/2002/10

⁽⁵⁾ Lásd az Ügynökség által közzétett, a biztosítéki egyezmények és kiegészítő jegyzőkönyvek megkötésének előmozdítására irányuló NAÜ-cselekvési tervet.

A 2006–2009-es Nukleáris Biztonsági Terv a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia bizonyos elemeihez hasonló célkitűzéseket követ. Ezek a nukleáris biztonság átfogó megközelítését tartalmazzák, beleértve a használatban levő, tárolás vagy szállítás alatt álló nukleáris és egyéb radioaktív anyagok szabályozási ellenőrzéseit, elszámolhatóságát és védelmét, „a bölcsőtől a koporsóig”, rövid és hosszú távon egyaránt. Arra az esetre azonban, ha a védelem kudarcot vallana, az anyagok jogtalan eltulajdonításának, illetve az azok nemzetközi határokon át való csempészetére irányuló kísérleteknek a felderítése, továbbá a nukleáris vagy egyéb radioaktív anyagokkal kapcsolatos esetlegesen előforduló rosszhiszemű cselekményekre való reagálás céljából biztonsági pótintézkedéseket kell bevezetni.

A NAÜ hamarosan befejezi a „2004/495/KKBP tanácsi együttes fellépés” végrehajtását, és folyamatban van a „2005/574/KKBP tanácsi együttes fellépés”, valamint a „2006/418/KKBP tanácsi együttes fellépés” végrehajtása, amelyek mindegyike a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, és a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatására vonatkozik. Az EU kapcsolódó hozzájárulásainak segítségével a NAÜ jelentős tevékenységeket kezdeményezett a kaukázusi, közép-ázsiai, délkelet-európai és balkáni, a Közel-Kelet földközi-tengeri térségébe tartozó és afrikai kedvezményezett államok országuk nukleáris biztonságának erősítésére és a nemzetközi biztosítékok végrehajtásának előmozdítására irányuló erőfeszítéseinek támogatására.

Ezeknek az erőfeszítéseknek a támogatására továbbra is nagy az igény mind a NAÜ tagállamaiban, mind azokban az államokban, amelyek nem tagjai a NAÜ-nek. A támogatható államok a következők:

Délkelet-Európában: Albánia, Bosznia és Hercegovina, Horvátország, a Moldovai Köztársaság, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Szerbia, Montenegró, valamint Törökország;

a közép-ázsiai térségben: Kazahsztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán, Türkmenisztán és Üzbegisztán;

a kaukázusi térségben: Azerbajdzsán, Grúzia és Örményország;

a Közel-Kelet földközi-tengeri térségében: Izrael, Jordánia, Libanon és a Szíriai Arab Köztársaság,

Afrikában: (1) Algéria, Angola, Benin, Bissau-Guinea, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Comore-szigetek, Csád, Dél-Afrika, Dzsibuti, Egyenlítői-Guinea, Egyiptom, Elefántcsontpart, Eritrea, Etiópia, Gabon, Gambia, Ghána, Guinea, Kamerun, Kenya, Kongó (Kongói Köztársaság), Kongói Demokratikus Köztársaság, Közép-afrikai Köztársaság, Lesotho, Libéria, Líbiai Arab Szocialista Népi Közösség, Madagaszkár, Malawi, Mali, Mauritánia, Mauritius, Marokkó, Mozambik, Namíbia, Niger, Nigéria, Ruanda, São Tomé e Príncipe, Seychelle-szigetek, Sierra Leone, Szenegál, Szomália, Szudán, Szváziföld, Tanzánia, Togo, Tunézia, Uganda, Zambia, Zimbabwe és Zöld-foki-szigetek;

a délkelet-ázsiai térségben: Banglades, Brunei, Fülöp-szigetek, Indonézia, Kambodzsa, Laosz, Malajzia, Mianmar, Szingapúr, Thaiföld, Vietnam.

Délkelet-Európában, Közép-Ázsiában, a Kaukázusban, a Közel-Kelet földközi-tengeri térségében és Afrikában a meglévő együttes fellépések és a szükségleteknek e fellépések részeként elvégzett felmérése alapján folytatódik a munka. A délkelet-ázsiai térségben további, támogatásban részesülő országok végleges kiválasztása az igényértékelési szakaszon alapul, amely a központokban már meglévő információk értékelését foglalja magában, szükség esetén felmérési missziókkal kiegészítve. A támogatási tevékenységek minden egyes projekt esetében azon országokra összpontosulnak, amelyeknek az egyes projektterületek tekintetében a leginkább szükségük van a támogatásra.

A szükségletek felmérése céljából egy elismert szakértőkből álló csoport értékeli a fent említett országokban már bevezetett nukleáris biztonsági rendszer jelenlegi helyzetét, és javaslatokat tesz azok fejlesztésére. A javaslatok alapul szolgálnak a későbbi támogatások meghatározásához, amely támogatások magukban foglalják a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok – ideértve a nem nukleáris célra használt anyagokat és a nukleáris létesítményeket is – felhasználásával végrehajtott rosszhiszemű cselekmények megelőzésére vagy felderítésére, illetve az azokra való reagálásra irányuló intézkedések jelenlegi helyzetét és azok fejlesztésének szükségességét. A prioritásokat úgy állapítják meg, hogy minden egyes projekt esetében meghatározzák azon országokat, amelyek költségeit az uniós támogatás által rendelkezésre bocsátott költségvetésből fedezik. A humán erőforrások fejlesztését a NAÜ elfogadott képzési programjának keretében hajtják végre, amely nagymértékben regionális megközelítésen alapul. A rendelkezésre álló pénzügyi forrásoktól függően támogatják, hogy a képzéseken a lehető legtöbb támogatható országból vegyenek részt szakértők.

Ezt követően a kiválasztott országokban három területen hajtanak végre projekteket:

1. Jogalkotási és szabályozási segítségnyújtás

A nukleáris biztonság jogi alapját nagyrészt olyan nemzetközi jogi eszközök és elismert elvek képezik (szerződések, egyezmények, megállapodások, előírások, NAÜ-szabványok, magatartási kódexek, iránymutató dokumentumok és ajánlások), amelyeket a nemzeti hatóságok a nukleáris anyagok és egyéb sugárforrások ellenőrzése céljából hajtanak végre. Az előírások eme széles skálája (amelyek közül sokat a NAÜ égisze alatt fejlesztettek ki) keretrendszerrel biztosít a nukleáris anyagok, egyéb radioaktív anyagok, illetve a kapcsolódó létesítmények biztonságos használatához, a nagy nukleáris programmal rendelkezők és a csak korlátozott nukleáris tevékenységeket folytatók számára egyaránt.

(1) A tervek szerint maximum 20–25 afrikai ország részesül különböző projektek keretében nukleáris biztonsági fejlesztési célú támogatásban. A regionális képzési eseményeken további országok is részt vehetnek.

A megfelelő nemzeti jogszabályok és a szabályozó ellenőrzési infrastruktúra megléte a sikeres nukleáris biztonsági rendszer előfeltétele. A nemzeti átültető jogszabályoknak biztosítaniuk kell az alapelvek és általános rendelkezések keretét, amely lehetővé teszi a felhatalmazott kormányzati szervek számára a szükséges szabályozási tevékenység gyakorlását, és amely rendezi a szabályozott tevékenységekben érdekelt személyek magatartását. Az erre vonatkozó jogi szabályozás számos államban nem megfelelő, nincs szabályozási infrastruktúra vagy az nem megfelelő. Ezek a hiányosságok a nem hatékony szabályozó ellenőrzési infrastruktúrákkal társulva az átfogó biztonsági rendszer gyengeségét eredményezik. A cél ezért a megfelelő nemzeti jogszabályi és szabályozási keretek megerősítése vagy létrehozása, valamint a vonatkozó intézkedések eredményes alkalmazása.

Radioaktív anyagokat gyakran használnak nem nukleáris alkalmazások során, pl. orvosi vagy ipari felhasználásra. Ezen sugárforrások némelyike erősen radioaktív, és a NAÜ „Radioaktív sugárforrások osztályozása” című dokumentumában az 1–3. osztályba tartozik. Ezek a sugárforrások nem megfelelő szabályozási ellenőrzés és védelem esetén illetéktelen kezekbe kerülhetnek, és rosszhiszemű cselekmények elkövetésére használhatók fel. A sugárbiztonság és a sugárforrások védelme szabályozási infrastruktúrájának hatékonyan és megfelelően kell működnie a nemzetközi előírásokkal, a sugárforrások biztonságáról és védelméről szóló magatartási kódexszel és a kapcsolódó import/export iránymutatással, valamint a legjobb gyakorlatokkal összhangban.

A biztosítéki egyezmények és kiegészítő jegyzőkönyvek NAÜ-vel való megkötése hatékony intézkedés, amely előmozdítja a nukleáris anyagok és kapcsolódó technológiák szigorú nemzeti és nemzetközi ellenőrzését. Fontos, hogy a nemzeti átültető jogszabályok egyértelműen határozzák meg azon nukleáris tevékenységeket, felszereléseket, létesítményeket és anyagokat, amelyek vonatkozásában a biztosítékok alkalmazásra kerülnek. Emellett azoknak az államoknak, amelyek kiegészítő jegyzőkönyvet kötöttek, gondoskodniuk kell nemzeti átültető jogszabályaik megerősítéséről annak érdekében, hogy az érintett állam alkalmas legyen a kiegészítő jegyzőkönyv szerinti kiegészítő kötelezettségeinek való megfelelésre. Különösen szükség van az állam hazai jogszabályainak felülvizsgálatára a megkötött biztosítéki egyezmények végrehajtására és alkalmazására kijelölt szabályozó szerv feladatainak és hatáskörének kiterjesztése érdekében.

Az államok elfogadják továbbá a nukleáris biztonsággal kapcsolatos nemzetközi normáknak való megfelelő kötelezettségét a CPPNM-hez való csatlakozáskor, a CPPNM módosításának megerősítése révén, valamint az atomterrorizmus megelőzéséről szóló egyezményhez való csatlakozáskor. Ezen túlmenően az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának 1540 (2004) sz. határozata szintén kötelezi valamennyi államot hazai ellenőrzések kialakítására, beleértve a nukleáris fegyverekhez kapcsolódó anyagok megfelelő ellenőrzését.

Az államoknak a fent említett nemzetközi jogi eszközökben foglalt, a nukleáris biztonság terén tett vállalásai a nukleáris anyagok és létesítmények, valamint egyéb sugárforrások biztonságával kapcsolatos kötelezettségvállalások egymás mellé rendelését eredményezték. E kötelezettségvállalások magukban foglalják a sugárbiztonsághoz és a sugárforrások védelméhez szükséges szabályozási infrastruktúra létrehozására szolgáló intézkedéseket; továbbá nyilvántartási és ellenőrzési intézkedéseket; fizikai védelmi intézkedéseket; import- és exportellenőrzéseket és a törvénybe ütköző cselekmények büntetendővé nyilvánítását.

2. A nukleáris és egyéb radioaktív anyagok biztonságának és ellenőrzésének megerősítése

A nukleáris létesítményekben és helyszíneken használt és tárolt anyagokról a lopás vagy szabotázs megelőzése érdekében megfelelő módon számot kell adni és azokat meg kell védeni. Egy hatékony szabályozási rendszer keretein belül azonosítani kell azokat az elemeket, amelyeket az állam, illetve az üzemeltető szintjén szükséges végrehajtani.

Létfonosságú továbbá a nem nukleáris célra alkalmazott nagy és veszélyeztetett sugárforrásoknak használatuk és tárolásuk során a rosszhiszemű cselekményektől való fizikai védelme, illetve amikor már nem szükségesek, leszerelése, valamint biztos és biztonságos helyen történő tárolása, vagy radioaktív hulladékként való elhelyezése.

Valamennyi átfogó biztosítéki egyezményvel rendelkező államban létre kell hoznia és fenn kell tartania egy, valamennyi nukleáris anyag nyilvántartására és ellenőrzésére szolgáló állami rendszert (SSAC), biztosítékoktól függetlenül. A NAÜ azonban úgy véli, hogy ezek a rendszerek számos olyan államban, amely ilyen egyezménynek részes fele, hiányoznak vagy nem megfelelőek. Ez a helyzet különösen jellemző azon mintegy 120 állam körében, amely semmilyen nukleáris létesítményt nem üzemeltet.

3. Az egyes államoknak a tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló képességeinek a megerősítése

A tiltott kereskedelem a nukleáris anyagok és egyéb radioaktív anyagok jogosulatlan megszerzéséhez, rendelkezésre bocsátásához, felhasználásához, átadásához és lerakásához kapcsolódik, függetlenül attól, hogy az elkövetés szándékos-e vagy sem, és hogy nemzetközi határok átlépésével jár-e vagy sem.

Egy terroristák által készített durva nukleáris robbanószerkezet vagy radiológiai sugárszóró szerkezet kizárólag tiltott kereskedelem útján megszerzett anyagból állítható elő. Tiltott kereskedelemről származhat továbbá a durva nukleáris robbanóanyagok készítéséhez szükséges érzékeny anyagok előállítására alkalmas érzékeny eszköz vagy technológia. Feltételezhető, hogy az ilyen anyag vagy technológia határokon átnyúló mozgása is szükséges ahhoz, hogy az ilyen anyag eljusson végcéljához. A tiltott kereskedelem elleni küzdelem jegyében tehát az államok megkövetelik a szükséges szabályozási rendszerek meglétét, valamint azt, hogy a határállomásokon a technikai rendszerek (beleértve a felhasználóbarát eszközöket is) fel legyenek állítva, és a rendelkezésre álló eljárások és információk hozzáférhetőek legyenek a radioaktív anyagok (beleértve a hasadó radioaktív anyagokat is) csempészetére irányuló kísérletek, illetve az érzékeny eszközökkel vagy technológiákkal való jogosulatlan kereskedelem felderítése érdekében.

Hatékony intézkedéseket kell fogantatítani továbbá az ilyen cselekményekre való reagálásra, továbbá bármilyen radioaktív anyag elkobzására. A jogot végrehajtó személyzet (vámósok, rendőrség stb.) gyakran nem részesül a felderítő eszközök használatára irányuló kiképzésben, így az érzékeny eszközök és technológiák számukra ismeretlenek lehetnek. E tisztviselők kiképzése tehát elengedhetetlen bármely, a tiltott kereskedelem felderítésére irányuló intézkedés sikeréhez. A különböző csoportokba tartozó alkalmazottak számára különböző képzéseket kell kínálni mind a felderítőeszközök használata tekintetében, mind az eszközök leolvasásának megértése tekintetében ahhoz, hogy a további tevékenységeket illetően döntést tudjanak hozni.

Az ezzel kapcsolatban fennálló veszélyek fokozott felismerése és a jobb határellenőrzést lehetővé tévő felszerelés és módszertan rendelkezésre állása eredményeként az e területen nyújtott támogatásra rendkívül nagy szükség van.

2. Célkitűzések

Általános cél: A nukleáris biztonság megerősítése a kiválasztott országokban.

2.1. *Értékelő szakasz: A Nemzetközi Nukleáris Biztonsági Tanácsadó Szolgálati Missziók finanszírozása*

A NAÜ értékeléseket készíti a nukleáris biztonság megerősítéséhez a fenti 1. pontban említett azon országokban meglévő szükségletek megállapítása érdekében, amelyekben ilyen értékelés még nem készült. A többi kijelölt ország esetében a korábban elvégzett értékelést aktualizálják. Az értékelés szükség esetén magában foglalja a nukleáris és nem nukleáris alkalmazások fizikai védelmét és biztonságát, a tiltott kereskedelem elleni küzdelem érdekében megállapított intézkedéseket, valamint a szükséges jogi és szabályozási infrastruktúrát. Az átfogó értékelés eredményei alapján fogják kiválasztani azokat az országokat, amelyekben a projekt végrehajtásra kerül.

A fent vázolt projektek:

- az egyes országokban értékelik a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok fizikai védelmének helyzetét, és azoknak a nukleáris vagy kutató létesítményeknek, illetve helyszíneknek a védelmét, ahol ezeket az anyagokat használják vagy tárolják. Azonosítják az ezen anyagokat tartalmazó létesítmények és helyszínek közül azokat, amelyeket későbbi fejlesztésre és támogatásra kiválasztanak,
- az egyes országokban értékelik a sugárforrások védelmének javításával kapcsolatos igényeket. Megállapítják a nemzetközi előírásokhoz és a szabályozási infrastruktúra javításához szükséges magatartási kódexhez képest meglévő hiányosságokat és gyenge pontokat, valamint a nagy, veszélyeztetett sugárforrások kiegészítő védelmének esetleges szükségességét. Az értékelés eredményeként a védelem biztosításához szükséges különleges eszközök is meghatározásra kerülnek,
- az egyes országokban értékelik a tiltott kereskedelem elleni küzdelemre irányuló képességek jelenlegi állapotát, és megállapítják a szükséges fejlesztésekre vonatkozó igényeket,
- az egyes országokban értékelik a nukleáris anyagok állami nyilvántartási és ellenőrzési rendszerének állapotát, és megállapítják a szükséges fejlesztésekre vonatkozó igényeket.

2.2. *Az értékelő szakasz eredményeképpen prioritásként meghatározott egyedi fellépések végrehajtása.*

1. projekt: Jogalkotási és szabályozási segítségnyújtás

A projekt célja:

- a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokkal kapcsolatos nemzeti jogalkotási és szabályozási infrastruktúrák megerősítése a vonatkozó nemzetközi jogi eszközök és a nukleáris biztonsággal kapcsolatban elismert elvek, valamint a sugárbiztonság nemzeti rendszerei között már kialakult szinergiák figyelembevételével,
- az államok és az Ügynökség között kötött biztosítéki egyezmények és kiegészítő jegyzőkönyvek végrehajtására szolgáló nemzeti jogalkotási keretrendszer megerősítése,
- a sugárbiztonság és a sugárforrások védelme nemzeti szabályozási infrastruktúrájának megerősítése.

A projekt eredménye:

- átfogó, koherens és eredményes nemzeti szintű jogszabályok kidolgozása és elfogadása, hozzájárulva ezzel egy harmonizált, megerősített és egyetemesebb nukleáris biztonsági rendszer létrejöttéhez,
- az államokat az Ügynökség biztosítéki egyezményei és kiegészítő jegyzőkönyvei szerinti kötelezettségeiknek való megfelelésre képessé tevő nemzeti jogszabályok (nemzeti nyelven történő) kidolgozása és elfogadása,

— a sugárbiztonságra és sugárforrások védelmére irányuló nemzeti szabályozási infrastruktúra létrehozása/fejlesztése a tanácsadó szolgálatokon, eszközökön és képzéseken keresztül, a nemzetközi előírásokkal és a sugárforrások biztonságáról és védelméről szóló magatartási kódexszel és a legjobb gyakorlatokkal összhangban.

2. projekt: A nukleáris és egyéb radioaktív anyagok biztonságának és ellenőrzésének megerősítése

A projekt célja:

- a nukleáris létesítmények, valamint a nukleáris célra alkalmazott nukleáris és egyéb radioaktív anyagok fizikai védelmének megerősítése a kiválasztott országokban,
- a nem nukleáris célra alkalmazott radioaktív anyagok ellenőrzésének és fizikai védelmének megerősítése a kiválasztott országokban,
- a nukleáris anyagok nyilvántartására és ellenőrzésére szolgáló állami rendszerek megerősítése a biztosítéki egyezmények és kiegészítő jegyzőkönyvek végrehajtása céljából, a „kis mennyiségekre vonatkozó jegyzőkönyvet” aláírt államokban is.

A projekt eredménye:

- a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok fizikai védelmének javulása a kiválasztott nukleáris létesítményekben és helyszíneken,
- a nem nukleáris célra alkalmazott veszélyeztetett sugárforrások védelme vagy adott esetben leszerelése és biztonságos tárolóhelyre szállítása a kiválasztott országokban,
- a fizikai védelemre irányuló nemzeti szabályozási infrastruktúra javulása a szakértői támogatás eredményeképpen,
- olyan, a nukleáris anyagok nyilvántartására és ellenőrzésére szolgáló hatékony állami rendszerek létrehozása és fenntartása, amelyek alkalmasak a biztosítéki egyezmények és kiegészítő jegyzőkönyvek végrehajtására, a „kis mennyiségekre vonatkozó jegyzőkönyvet” aláírt államokban is,
- az alkalmazottak képzésének biztosítása a támogatható országokban.

3. projekt: Az egyes államok tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló képességeinek megerősítése

A projekt célja:

- a tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló állami kapacitások megerősítése a kiválasztott országokban.

A projekt eredménye:

- részletes információ gyűjtése és értékelése nyílt forrásokból és állami összekötők útján a tiltott nukleáris kereskedelem körülményeire vonatkozó ismeretek javítása érdekében. Ez az információ elősegíti a tiltott kereskedelem leküzdésére irányuló különféle tevékenységek fontosságai sorrendjének felállítását is,
- szakértői támogatással nemzeti keretek felállítása a tiltott kereskedelem elleni küzdelem érdekében, valamint a radioaktív anyagok, érzékeny nukleáris berendezések és technológiák határokon átnyúló mozgásának ellenőrzésére irányuló nemzeti koordináció javítására a kiválasztott országokban,
- kiválasztott határátkelőhelyeken a határmegfigyelő berendezések modernizálása,
- az jogalkalmazók képzésének biztosítása a támogatható országokban.

3. **Időtartam**

Az értékelést a Bizottság és a NAÜ közötti finanszírozási megállapodás hatálybalépését követő három hónapos időtartamon belül kell lefolytatni. Az ezt követő 12 hónapban a három projektet egyidejűleg kell végrehajtani.

Ezen együttes fellépés végrehajtásának becsült teljes időtartama 15 hónap.

4. Kedvezményezett

A kedvezményezettek azok az országok, amelyekben az értékelés és az azt követő projektek végrehajtásra kerülnek. Ezen államok hatóságai segítséget kapnak annak megértésében, hogy hol vannak gyenge pontok, és támogatást kapnak a megoldások megvalósításához és a biztonság növeléséhez. A kedvezményezettek és a kijelölt országokban kezelendő problémák végleges kiválasztására az illetékes tanácsi munkacsoport keretében a végrehajtó szervezet és a főtitkár/főképviseelő által segített elnökség közötti konzultációk során, a tagállamokkal és a Bizottsággal szoros együttműködésben kerül sor. E határozatoknak szükség esetén a végrehajtó szervezet által a 2. cikk (1) bekezdésének megfelelően benyújtott javaslatokon kell alapulniuk.

5. Végrehajtó szervezet

A projektek végrehajtására a NAÜ kap megbízást. A Nemzetközi Nukleáris Biztonsági Tanácsadó Szolgálati Missziókat a NAÜ szokásos működési előírásainak megfelelően, a NAÜ és a tagországok szakértői hajtják végre. A három projektet közvetlenül a NAÜ alkalmazottai, és/vagy a NAÜ-tagállamok kiválasztott szakértői vagy szerződéses megbízottai hajtják végre. Szerződéses megbízottak esetén a NAÜ által az ezen együttes fellépés keretein belül beszerzendő javak, munkák és szolgáltatások beszerzésére az NAÜ-vel kötött finanszírozási megállapodásában előírtak szerint kerül sor.

6. Harmadik személyek részvétele

A projekteket 100 %-ban ezen együttes fellépés finanszírozza. Az NAÜ tagállamainak szakértői részes harmadik félnek tekinthetők. Ők a NAÜ-szakértők szokásos működési szabályaival összhangban dolgoznak.

7. A szerződéses megbízás és a beszerzés egyedi feltételei

Bizonyos esetekben, az eredetileg az Orosz Föderációból származó nukleáris és egyéb radioaktív anyagok, például sugárforrások biztonsági szabályainak javítása érdekében az áruk, munkák és szolgáltatások beszerzéséről szóló szerződéseket orosz föderációbeli szolgáltatóknak lehet felajánlani, akik járatosak az orosz technológiában.

8. Becsült szükséges eszközök

Az EU-hozzájárulás fedezi az értékelés és a 2.2. pontban leírt három projekt végrehajtásának költségeit. A becsült költségek a következők:

Nukleáris biztonsági értékelések, beleértve a missziókat is	160 000 EUR
1. projekt	1 340 000 EUR
2. projekt	3 400 000 EUR
3. projekt	3 050 000 EUR

Ezenfelül az előre nem látható költségekre az elszámolható költségek körülbelül 3 %-ának (összesen 250 000 EUR) megfelelő rendkívüli tartalékalap is beszámításra került.

9. A projektek költségeihez szükséges pénzügyi referenciaalap

A projektek összköltsége 7 703 000 EUR.
